

# Brottsoffer

TIDNINGEN BROTTSOFFER | BROTTSOFFERJOURERNAS RIKSFÖRBUND  
NR 4/2012 | ÅRGÅNG 17

## Anhörig

*När en närstående  
utsätts för brott*

### En sorg som aldrig går över

Ewa-Britt Gabrielsen  
om sonens död • Sid 14

### Anhöriga till offer för rattfylleri glöms bort

MADD arbetar för att de  
drabbade ska få stöd • Sid 12

### Ny samordnare mot våld i nära relationer

Carin Götblad vill gå från  
ord till handling • Sid 6





## BROTTSOFFERJOURERNAS RIKSFÖRBUND

### TIDNINGEN BROTTSOFFER

Utgives av Brottsofferjourenas Riksförbund  
TEL: 08-644 88 00  
Hammarby Fabriksväg 25, 120 30 Stockholm  
www.boj.se • www.tidningenbrottsoffer.se  
tidningenbrottsoffer@boj.se

Brottsofferjourenas Riksförbund, BOJ, är en ideell organisation som arbetar för bättre villkor för brottsoffer, vittnen och anhöriga. Riksförbundet har drygt 100 medlemsföreningar, lokala brottsofferjourer, över hela landet. Där kan den som utsatts för brott få kostnadsfri och konfidentiell hjälp. BOJ har också vittnesstödsverksamhet vid de flesta tingsrätter och hovrätter i Sverige. Varje år ger brottsofferjourerna stöd till drygt 80 000 brottsoffer, vittnen och anhöriga.

### ANSVARIG UTGIVARE

Sven-Erik Alhem  
MOBIL: 073-973 86 00 MOBIL: 070-857 76 00  
sven-erik.alhem@boj.se

### REDAKTÖR

Amanda Säfström  
TEL: 08-550 486 07  
amanda.safstrom@boj.se

### GRAFISK FORM

Karin Nilsson och Nils Jarlsbo  
www.karinform.se & www.jarlsbo.com

### OMSLAGSFOTO

Anders Freudendahl/Bildarkivet.se.

### ANNONSER

Kenneth Faltin  
TEL: 0410-448 84 MOBIL: 070-246 11 38  
kenneth.faltin@spifab.se

### TRYCK

Tidningen Brottsoffer ges ut med stöd av Spifab, Svenska Polisidrottsförbundet AB, Malmö. Tidningen är tryckt på miljövänligt papper (Amber Graphic) av Exaktaprinting, Malmö.

ISSN 1400-075X och upplaga 13 000 ex.

Redaktionen ansvarar ej för insänt ej beställt material. Citera oss gärna men ange källan.

Tidningen Brottsoffer utkommer med fyra nummer per år. Som medlem i en lokal brottsofferjour får du tidningen gratis. Tänk på att uppdatera dina medlemsuppgifter.

# Innehåll

FOTO: STEFAN EKSTRÖM

## 14. Sorgen efter sonen går aldrig över

FOTO: AMANDA SÄFSTRÖM



FOTO: PRIVAT



FOTO: ARNE WINERDAL/MH



### 2 Ordförande har ordet

### 3 Riksnytt

### 5 Aktuellt

### 6 Våld i nära relationer

Mer verkstad! Carin Götblad, regeringens nationella samordnare mot våld i nära relationer, vill gå från ord till handling.

### 8 Fråga experterna

### 10 Tema: Anhörig

10 Tiden efter inbrottet behövde hela familjen stöd • 12 Anhöriga till offer för rattfylleri är en sårbar grupp • 14 Sorgen efter sonen går aldrig över • 17 "Anhörigas behov av stöd är stort"

### 18 Jourerna berättar

### 23 Brottsofferjourenas kontaktuppgifter

## 13 51 19-6

är Plusgironumret  
till BOJs gåvofond

**Prenumeration** Under 2012 utgår ingen prenumerationsavgift för Tidningen Brottsoffer, men vi är naturligtvis mycket tacksamma om du som läser tidningen skulle vilja bidra ekonomiskt till vår verksamhet. I så fall tar vi tacksamt emot ditt bidrag genom en insättning på vår gåvofond med Plusgironummer 13 51 19-6.



## Anhöriga får inte glömmas bort

Anhöriga till brottsdödade är en grupp som ofta åsidosätts. Genom samarbete med andra organisationer kan vi inom BOJ stärka stödet till anhöriga, skriver Sven-Erik Alhem.

Text: Sven-Erik Alhem, förbundsordförande Foto: Jacob Ode

**Sven-Erik Alhem** är förbundsordförande för Brottsofferjourernas Riksförbund och ansvarig utgivare för Tidningen Brottsoffer. Han har tidigare varit överåklagare och är nu samhällsdebattör samt utnyttjas flitigt som expertkommentator i media.

*Genom en annons i Tidningen Brottsoffer stöttar du brottsofferjourernas viktiga arbete. Kontaktuppgifter till vår annonsförsäljare på Svenska Polisidrottsförbundet hittar du på sid 1.*

**Dessbättre slipper de flesta människor** ifrån det ohyggliga som består i att mista en nära anhörig genom brott. Men för inte så få blir det ofattbara en grym och svåruthärdlig verklighet. Oavsett om brottet är ett mord, dråp eller ett vållande till annans död känns det i de flesta fall för de närmast anhöriga livet ut som en plågsam saknad. Ofta också i förening med en skuld känsla. Varför hämtade jag inte dottern efter dansen? Varför lät jag henne gå ensam hem i natten?

Varje gång jag själv har träffat en anhörig till en våldsbrotts- eller rattfylleridödad människa har jag tänkt: Skulle jag klara av att leva vidare om det vore jag som var drabbad? Skulle jag uthärda? Skulle jag vara så stark? Det är nyttigt att försöka sätta sig in i situationen för att bättre förstå hur utsatt den människa är som du möter. Du begriper omedelbart att det finns mänskligt stöd som kan vara av värde och som kanske just du kan bidra med, i de flesta fall genom att vara en god lyssnare.

Inte bara du kan ge stöd. Många andra organisationer än vi inom BOJ gör ett fint arbete. Till exempel MADD, Mothers Against Drunk Driving, som drivs av MHF, Motorförarnas Hälso- och säkerhetsförbund, gör betydande insatser för dem som drabbats av rattfylleribrott. Jag hoppas att vi inom BOJ ska kunna verka tillsammans med både MADD, MHF och RAV – Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade, när det gäller att ge den ofta åsidosatta gruppen anhöriga till brottsdödade ett viktigt stöd. Oavsett om det är ett brottsoffer som möter ond bråd död genom ett knivhugg eller en påverkad motorförare vårdslös framfart. Alla sådana anhöriga lever ofta vidare med ett trauma som följer dem genom livet.

Det finns anhöriga också till gärningsmännen som lider. Anhöriga som är fullständigt oskyldiga offer när de dras in i tragiska skeenden med synnerligen långtgående effekter av allvarliga brott. Vi får inte

glömma dem. De är oftast också i behov av ett starkt medmänskligt stöd.

För tydlighetens skull ska jag nämna att döden naturligtvis kan träffa oss också ifall kära anhöriga rycks bort genom rena olyckor utan samband med brott eller genom till exempel naturkatastrofer. Jag har själv haft ingående samtal med en man som fick sin hustru dödad av en älg och som därtill drabbades av att han själv under lång tid var misstänkt för att ha mördat hustrun. Han berättade så tydligt för mig hur han kunde acceptera att det var ett djur och inte en annan människa som dödat henne. Även om förlusten var enorm fanns det en naturlig förklaring till det inträffade

Genom ett ökat engagemang gentemot alla anhöriga som på olika sätt drabbats hårt av skilda former av brott, vilka lett till ond bråd död, kan vi själva också bättre komma till insikt om hur tacksamma vi ska vara så länge vi får leva utanför den grymma värld som kan slå till mot envar av oss sekundsnabbt och utan minsta föraning.

**Vad gäller vår egen organisation** är vi alla väl medvetna om att det viktiga arbetet med att få hela organisationen att aktivt vara med på en utveckling framåt är i full gång och att den alltmer närmar sig beslutsfasen under stämman i maj 2013. Det gläder mig att så många inser att vi aldrig förnöjda får slå oss till ro i vår verksamhet utan att vi måste sträva mot att kunna ge ett fullgott och likvärdigt stöd över hela landet till alla brottsoffer, vittnen och anhöriga. Det är alltså inte fråga om vi bör utveckla oss utan att vi måste göra det. Allt för att vi ska bli ännu bättre i hela Sverige på att fullgöra de viktiga stödjande insatser åt våra målgrupper som vi har som huvudändamål.

Jag passar också på tillfället att tacka alla som hittills lagt ner ett stort arbete för att främja denna utveckling och ser fram emot ett lyckosamt slutresultat vid nästa stämma. ■



Grunden för ett gott brottsofferstöd är att alla delar i en brottsofferjour samverkar med varandra och har tillräckliga resurser för att kunna utföra sina uppdrag. I jouren finns stödpersoner och vittnesstöd som ger brottsutsatta stöd. En samordnare hjälper dem i arbetet. En förtroendevald styrelse ansvarar för och lägger grund för hela jourens arbete. Jouren får i sin tur stöd i sitt arbete från Riksförbundet.

## Utvecklingsarbete ska stärka brottsofferstödet i hela landet

Brottsofferjourerna finns över hela landet, men förutsättningarna för att ge brottsutsatta stöd ser olika ut lokalt. Just nu pågår ett omfattande arbete som ska mynna ut i ett förslag för hur BOJs organisation ska utvecklas för att stärka stödet till brottsoffer, anhöriga och vittnen.

– **Brottsofferjourerna ser** väldigt olika ut idag och vi måste få ett likvärdigt brottsofferstöd över hela landet, säger Fredrik Mellqvist, verksamhetsutvecklare på Brottsofferjourernas Riksförbund. Tillsammans med vice ordförande Monica Ekström och generalsekreterare Eva Larsson ingår han i den grupp som nu arbetar fram ett förslag för hur organisationen ska utvecklas för att förstärka stödet till brottsutsatta.

Idag finns ungefär 100 brottsofferjourer i Sverige. Genom ideellt engagerade ger de varje år stöd till över 80 000 brottsoffer, anhöriga och vittnen. Den första brottsofferjouren startade i Södertälje redan i början av 80-talet och nästa år firar Brottsofferjourernas Riksförbund 25 år. Mycket har hänt över åren.

– Förväntningarna på tillgänglighet i samhället har förändrats. Många är vana vid att snabbt få svar på e-post och att det finns tydliga telefontider. Det som var en god tillgänglighet för 20 år sedan är det inte längre, säger Fredrik Mellqvist.

– Tillgängligheten hos jourerna varierar och vi måste bli ännu bättre på att erbjuda brottsoffer stöd inom en rimlig tid. Det finns riktlinjer för tillgänglighet på telefon och e-post, men många jourer maktar inte med att följa dem.

**I takt med att allt fler** brottsoffer söker stöd hos BOJ har många jourer svårt att hinna med att rekrytera och utbilda nya stödpersoner och vittnesstöd. I flera jourer blir de aktiva äldre och färre.

– Det är en stor vinst om det finns en anställd samordnare på jouren som har ansvar för rekrytering och utbildning. Den som vänder sig till BOJ och är intresserad av att engagera sig måste erbjudas utbildning inom en rimlig tid, säger Fredrik Mellqvist.

Samordningen är också viktig för att behålla och motivera stödjare att fortsätta sitt ideella uppdrag.

– Vi har sett i undersökningar att utbildning är viktigt för många stödjares engagemang, då måste vi kunna erbjuda det.

Idag är BOJs organisation sårbar. Samarbetet mellan jourerna måste stärkas liksom arbetet för att bevara den lokala förankringen.

– Alla jourer måste ta ansvar för vad som händer utanför det egna området och rycka in om något inte skulle fungera hos grannjouren. Vi behöver också styrelser som ansvarar för större områden och inte bara utgår från den största orten i en jour, säger Fredrik Mellqvist.

**Arbetet med** organisationsutvecklingen är omfattande och de lokala jourerna har varit involverade på olika sätt. Bland annat genom en referensgrupp och diskussioner på olika konferenser. Nästa steg är en hearing som kommer att hållas i december.

Förbundsstyrelsen ska sedan fastställa ett förslag som kommer att gå ut på remiss till alla jourer i början av nästa år. På Riksstämman 2013 ska till sist det slutgiltiga beslutet fattas. ■

## Jämställdhetsministern besökte BOJ för samtal om brottsofferstöd

Den 11 september fick Riksförbundet besök av jämställdhetsminister Nyamko Sabuni och statssekreterare Maria Arnholm. Det blev ett givande möte där många brottsofferfrågor lyftes och Riksförbundet fick möjlighet att berätta om BOJs viktiga arbete inom kvinnofridsområdet. Besökarna fick också med sig rapporten om BOJs nationella arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Riksförbundet har bjudit in flera politiker och ansvariga till dialog kring våld i nära relationer. Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt besökte BOJ i våras och Riksförbundet ser nu fram emot fler tillfällen till dialog. ■



FOTO: AMANDA SÄSTRÖM

Jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, förbundsordförande Sven-Erik Alhem, generalsekreterare Eva Larsson och statssekreterare Maria Arnholm vid ministerns besök på Riksförbundets kansli.

## BOJ samarbetar inte med Non Fighting Generation

**Samarbetet mellan Non Fighting Generation i Örebro och Brottsofferjourernas Riksförbund upphörde helt redan 2011 i och med att verksamheten såldes vidare till nya ägare.**

Under våren 2011 inledde BOJ och Non Fighting Generations dåvarande ägare förberedande samtal kring ett samarbete. Detta föreföll mycket positivt, men tyvärr lyckades inte de dåvarande ägarna i sin ambition att kunna engagera tillräckligt antal personer för projektet. Vår gemensamma förhoppning om att satsningen skulle leda till bättre möjligheter att stödja brottsoffer och vittnen visade sig därför inte kunnat fullföljas.

Verksamheten Non Fighting Generation har sedan sålts vidare och har nu helt nya ägare. På förekommen anledning vill Brottsofferjourernas Riksförbund poängtera att inget samarbete finns mellan BOJ och Non Fighting Generations nya ägare. Inget avtal finns heller om att använda BOJs namn i något som helst sammanhang som rör Non Fighting Generation. ■

## Förslag för stärkt arbete mot våld i nära relationer

Se till att det finns brottsoffersamordnare i alla kommuner, inrätta en barntjänst som ser till barns skydd och möjliggör en förflyttning av förövaren till jourboende istället för att flytta den våldsutsatta. Det är några av de förslag BOJ lägger fram i en ny rapport om hur arbetet mot våld i nära relationer kan stärkas.

Rapporten *Brottsofferjourernas Riksförbunds nationella arbete mot våld i nära relationer* innehåller flera olika förslag för hur kvinnofridsarbetet i Sverige kan stärkas. BOJ föreslår bland annat att personer som ålagts kontaktförbud i egen bostad ska kunna hänvisas till ett jourboende, vilket vore ett bättre alternativ än att den brottsutsatta personen och eventuella barn ska behöva fly sitt eget hem. Ur ett barnperspektiv är det förödande att ryckas upp från sin invanda miljö med sina kompisar, skola, dagis och fritidsaktiviteter. En särskild organisation kallad barntjänsten bör också överta de områden inom den nuvarande socialtjänsten som rör barns skydd.

– Vi måste ha ett familjeperspektiv och ge barnen stöd för att kunna bearbeta det som hänt. De måste få verktyg för att kunna hantera sin relation till båda föräldrarna och syskon, säger Heléne Carlsson, kvinnofridsansvarig på BOJ.

BOJ har också vid ett flertal tillfällen framfört vikten av att säkerställa att polisen gör vetenskapligt utprovade riskbedömningar i alla situationer då det är motiverat. Enligt flera undersökningar sker detta tyvärr endast i 20–25 procent av fallen med våld i nära relationer. BOJ anser också att det är viktigt att samma hot- och riskbedömningsinstrument används av polis, socialtjänst och kriminalvård för att en samsyn av hotbilden för den brottsutsatta ska kunna uppnås. SARA, SAM och PATRIARK är de enda som i nuläget är evidensbaserade.

– Det behövs för att vi ska underlätta samverkan mellan organisationer och för att vi ska prata samma språk och få en samsyn på hotbilden, säger Heléne Carlsson.

Rapporten i sin helhet finns att läsa och ladda ned på [www.boj.se](http://www.boj.se). ■

## Metod för samtal om våld ur barnperspektiv

Barn som upplever våld i hemmet glöms ofta bort. Med metodmaterialet *Ur barnens perspektiv* vill Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR, sätta fokus på vuxnas ansvar för barns rätt att leva ett liv utan hot, våld och kränkningar.

**I SKRs projekt** *Ur barnens perspektiv*, som är finansierat av Arvsfonden, har en metod utvecklats för att samtala om barns upplevelser av våld i nära relationer. Metoden består av tre olika delar. Måsvägen 12 är ett brädspel där spelplanen är ett samhälle med en tom lägenhet som kan fyllas med barn, vuxna och inredning. Spelarna kan välja att skildra egna upplevelser eller hypotetiska situationer. Både barn och vuxna kan spela Måsvägen 12.

I dokumentärfilmen *Jag sa att jag hade en mardröm* medverkar fem barn som är mellan 3 och 8 år och bor på kvinnojour. Barnen, som alla upplevt våld mot sin mamma, intervjuas av Lotta Molander som arbetar



ILLUSTRATION: MOA DUNFALL/SKR

Metodmaterialet *Ur barnens perspektiv* är framtaget för att samtala med barn och vuxna om våld i nära relationer.

med barnverksamheten på Alla Kvinnors Hus i Stockholm. Barnens upplevelser och känslor skildras genom deras egna berättelser och teckningar.

**Till filmen och spelet** finns också ett metodstöd – en kort skrift med information om barn som upplever våld, beskrivning av metoden ur barnens perspektiv och tips till den som ska leda samtalsgrupper. ■

Läs mer på [www.kvinnojouren.se](http://www.kvinnojouren.se)

**E**tt direktiv om miniminormer för brottsoffers rättigheter samt stöd till och skydd av brottsoffer har antagits inom EU. Det ska bland annat säkerställa att brottsoffer får information, stöd och skydd. Medlemsstaterna har nu tre år på sig att genomföra direktivet.

## Ny generaldirektör på Brottsoffermyndigheten

Annika Öster tillträdde posten som generaldirektör vid Brottsoffermyndigheten den 1 november. Hon efterträder Margareta Bergström som tillträdde posten som hovrättspresident för Övre Norrland i september.

Annika Öster är åklagare och har sedan 1996 varit chef för Åklagarkammaren i Umeå. Hon har också suttit med i styrgruppen för Centrum mot våld i Umeå.



FOTO: TOMAS CARLGREN

Annika Öster

– Jag har ett genuint brottsofferintresse och har inom ramen för mitt yrke arbetat mycket med brottsoffer och brottsofferfrågor. Jag har samverkat med de olika parterna i rättskedjan, från polis till domstol, och samlat erfarenheter som jag tror kan vara värdefulla i arbetet som Brottsoffermyndighetens generaldirektör, säger Annika Öster i ett pressmeddelande. ■

## Vart tredje brott mot person anmäls till polisen

**Allt fler privatpersoner polisanmäler att de utsatts för brott, men fortfarande är mörkertalen stora. Det visar en delrapport från den nationella trygghetsundersökning som Brottsförebyggande rådet, Brå, publicerar varje år.**

Brå:s nationella trygghetsundersökning, NTU, bygger på intervjuer med 13 000 personer i åldrarna 16–79 år. Undersökningen mäter bland annat allmänhetens utsatthet för brott och förtroende för rättsväsendet.

Delrapporten från 2011 års under-

sökning visar att ungefär vart tredje brott mot person polisanmäldes. En ökning jämfört med 2006 då cirka vart fjärde brott uppgavs vara polisanmält.

Drygt vart annat personrån anmäls och vart tredje fall av misshandel. Det brott som anmäls i lägst utsträckning är sexualbrott, där endast vart femte brott anmäls till polisen. Men även här har anmälningarna ökat – 2005 anmäldes ungefär vart tionde sexualbrott.

Egendomsbrott anmäls i hög grad till polisen, där står anmälningarna av bostadsinbrott för den största ökningen. ■

# 48%

av Sveriges vuxna befolkning arbetar ideellt och närmare 80% är medlemmar i en ideell organisation. Det visar rapporten *Framtidens civilsamhälle som tagits fram på uppdrag av Framtidskommissionen, som leds av statsministern.*

# Våld i nära relationer

## Mer verkstad! Carin Götblad vill gå från ord till handling

Regeringens nya samordnare mot våld i nära relationer heter Carin Götblad, före detta länspolismästare i Stockholms och Gotlands län. Hon vill se fler män engagera sig mot våld och att man redan i förskolan börjar arbeta med mansnormen. Tidningen Brottsoffer fick en pratstund med en minst sagt upptagen person.

Text: Anna Knöfel Magnusson

**Hissen är trasig på** Socialdepartementet och Carin Götblads kansli ligger åtta trappor upp i huset. Här arbetar hon som regeringens nya samordnare mot våld i nära relationer tillsammans med sex medarbetare. Under två år ska de utifrån den kunskap som finns se över hur samhället arbetar mot partnervåld, barnmisshandel, våld i hederskontext och personer med funktionsnedsättning. Enligt Carin Götblad är direktivet brett och fritt samt spänner över hela samhället med särskilt fokus på rättsväsendet.

För att kunna sätta sig in i vilket arbete som görs kring våld i nära relationer görs många studiebesök och intervjuer med brottsutsatta men även gärningsmän i behandling. Under nästa år ska arbetsgruppen bjuda in till hearings och fokusgrupper med experter runt om i landet.

– Våld i nära relationer är ett stort folkhälsoproblem. Hur stora insatser

vi än gör kommer mörkertalen att vara stora. Jag tycker att det viktiga är att höja medvetenheten, ta debatten, skaffa mer kunskap och titta på fler fält.

**Carin Götblad letar också** goda exempel internationellt och gör studiebesök i länder som är olika Sverige. I november reser hon därför till Nicaragua. Där har hon lärt känna en polischef som framgångsrikt arbetar med familjevåld utifrån ett socialt angreppssätt istället för ett rättsligt. Och där myndigheter samarbetar med frivilliga på alla nivåer. Nicaragua är ett av de länder där man faktiskt anmäler våld i familjen därför att man vet att det finns hjälp att få, säger hon.

– Polischefen i detta fattiga och våldutsatta land har byggt upp 58 familjevårdsenheter. Där ingår polis, socialtjänst, sjukvård och frivilligorganisationer som

**” Min första reflektion i det här jobbet var att barnen är så osynliga. I regeringens handlingsplan nämns de mycket lite.**

jobbar tillsammans utan de tydliga myndighetsgränser som vi tycker är viktiga i Sverige.

– Där arbetar man med hela familjen och involverar även grannar och samhället runt omkring. Misshandlande män erbjuds terapi med professionella psykologer och grannarna i samhället runt omkring försöker påverka mannen att genomgå den. Sedan följer utbildade volontärer upp hur det går. Det är inte frågan om någon sekretess kan jag säga!

**Vad är den största utmaningen för henne?**

– Min första reflektion i det här jobbet var att barnen är så osynliga. I regeringens handlingsplan nämns de mycket lite. De är enormt utsatta. Vi vet att om det finns våld mellan vuxna är över hälften av barnen också utsatta. Förutom alla barn som blir vittnen till våld i hemmet, säger hon.

Carin Götblad menar att man på alla nivåer i samhället måste bli bättre på att prata om våld i familjen. I förskolan, skolan och inom sjukvården till exempel.

### Regeringens samordnare mot våld i nära relationer

■ I samordnarens uppdrag ingår att samla och stödja berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer för att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet mot våld i nära relationer. Samordnaren ska också överväga hur stöd till och skydd för brottsoffren kan utvecklas.

■ Tre ministrar står bakom uppdraget. Justitieminister Beatrice Ask, socialminister Maria Larsson och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

■ Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2014.

# Våld i nära relationer



FOTO: PRIVAT

Carin Götblad, regeringens nya samordnare mot våld i nära relationer, på besök i Almedalen i somras.

– Vi måste bli bättre på att våga fråga människor om svåra saker. Om man gör det på ett respektfullt sätt så kränker man inte. Vi måste berätta att stöd finns att få. Många barn vet inte att de kan få hjälp från socialtjänsten eller ringa BRIS och prata med någon anonymt. Professionella yrkesgrupper, lärare och vårdpersonal till exempel, får inte titta bort och hoppas att det ska lösa sig automatiskt när man inte vet vad man ska göra med information om att någon kanske far illa. Då sviker man barnet.

– Det är ångestfyllt att misstänka att det förekommer våld hemma hos ett barn, och det är inte konstigt att man känner så, därför är det så viktigt med tydliga rutiner för hur man hanterar en sådan misstanke. Med rätt insatser borde det inte vara så svårt att hjälpa.

Hon säger också att man måste sänka

trösklarna och få människor att själva söka hjälp – både offer och gärningsmän, för det finns hjälp att få. Och ha ett större fokus på misshandlande män överlag.

– Jag vill att vi ”angriper” gärningsmännen mycket mer. Gå till botten med de våldsamma männen, vad har de för eventuella störningar, vad är riskmomenten? Idag ligger för stort fokus på kvinnan – det är hon och barnen som ska flytta och gömma sig.

**Arbetet med mansnormen** bör börja redan i förskolan, säger hon och berättar att hon har en bakgrund som förskollärare på 1970-talet.

– Då stängde vi in de bråkiga pojkarna i kuddrummet så att de fick leka krig och rasa av sig. Vi satt med flickorna och läste sagor. Kanske borde vi ha gjort tvärtom? Peppat flickorna och hållit fast pojkarna

**”Alldeles för många myndigheter går i egna stuprör idag. Fler, oavsett nivå, måste tänka utanför sin ansvarsbox.**

för att prata om hur de mår och hur de hade det hemma. För det vet vi ju att misshandel under uppväxten och senare våld hänger väldigt nära ihop med kriminalitet och psykisk ohälsa, säger hon och fortsätter:

– Även män är givetvis utsatta för hot och misshandel av kvinnor och här vet vi inte så mycket. Många män har uppgivit att dom inte blir tagna på allvar när dom sökt hjälp eller blir förlöjligade. Här finns det sannolikt stora mörkertal.

*Hur ser du på brottsofferjourernas arbete i denna fråga?*

– De både gör och har gjort ett stort och oerhört viktigt arbete och framför allt har de som pionjärer gått före och banat väg.

*Hur ska du göra för att gå från ord till handling i det här uppdraget?*

– Jag kommer att peka på att myndigheter måste lyssna på varandra och koppla ihop sina insatser. Alldeles för många myndigheter går i egna stuprör idag. Fler, oavsett nivå, måste tänka utanför sin ansvarsbox. Hur påverkar det jag gör nästa led, och nästa? säger Götblad och fortsätter:

– Vi kommer också att leverera kritik och ta jobbiga diskussioner. Jag menar att vi måste våga ta debatter annars kommer vi inte framåt.

Carin Götblad är sedan sin tid som polischef van vid att arbeta med många frågor samtidigt. Nu har hon bara en. Men området är stort, mycket komplext och saknar enkla lösningar.

– Under de kommande två åren kommer vi inte hinna motionera på annat sätt än genom att ta de åtta trapporna upp till kontoret, skrattar hon och försvinner till nästa möte. ■

# Fråga experterna

FOTO: AMANDA SÄSTRÖM



**Eva Andersson är advokat.** Till vardags arbetar hon oftast som målsägandebiträde där hon hjälper och stödjer brottsoffer att driva sina mål. Hon har också skrivit *Brottsoffret och rättsprocessen*, del två i Brottsofferjourernas Riksförbunds kunskapsserie om brottsoffer.

FOTO: LEIF MILLING



**Hans Sjölander är tillförordnad brottsskadechef på Brottsoffermyndigheten.** I Tidningen Brottsoffer svarar han på frågor om brottsskadeersättning och skadestånd.

FOTO: SARA LINDQUIST



**Anneli Svensson är socionom och legitimerad psykoterapeut.** Hon har tidigare arbetat inom kriminalvården, socialtjänsten och med RFSLS brottsofferjour. Hon har lång erfarenhet av brottsofferstödande arbete.

**Har du frågor till expertpanelen? Skicka dem till [fragaexperten@boj.se](mailto:fragaexperten@boj.se). Experterna har enbart möjlighet att besvara de frågor som publiceras i tidningen. Vi tar oss friheten att korta ned de frågor vi får.**

## Varför nekas jag brottsskadeersättning?

*I början av året utsattes jag för sexuella trakasserier via telefonsamtal, sms och öga-mot-öga-samtal, vilket ledde till en tur i rättssvängen med polisanmälan. Fallet blev också uppmärksammat i media. Det lades dock ner innan det nådde tingsrätten, så för att i alla fall få någon typ av avslut, ansökte jag om kränknersersättning från Brottsoffermyndigheten, då jag förstått att man kunde få det, trots att fallet var nedlagt. Nu i september fick jag dock beskedet att de avslag min ansökan – just för att fallet var nedlagt. Jag hade inte tagit en ersättning som självklar, men jag trodde inte att de skulle avslå ansökan av den anledningen, då jag verkligen förstått det som att det inte spelade någon roll om det blivit rättegång eller ej. Hade jag missförstått något!? Tack på förhand!*

En grundförutsättning för att brottsskadeersättning ska lämnas är att den skada och kränkning som ska ersättas har uppkommit till följd av brott (1 § brottsskadelagen). Utan att ha någon närmare kännedom om ditt ärende, utgår jag från att åklagaren lade ned förundersökningen mot den person som du pekade ut som gärningsman med motiveringen att brott inte kunde styrkas.

Brottsoffermyndigheten gör en självständig prövning av om ett brott har begåtts. Det innebär att myndigheten i teorin skulle kunna frågå åklagarens bedömning

att brott inte kan styrkas mot en utpekad person liksom en bedömning av domstol att ett åtal mot en person inte kan styrkas. I praktiken förekommer det dock sällan. Om gärningsmannen är känd kräver Brottsoffermyndigheten, för att lämna brottsskadeersättning, i regel en fällande dom eller beslut av åklagare om så kallad åtalsunderlåtelse.

HANS SJÖLANDER *Tf brottsskadechef*

## Kan den åtalade få ut mina adressuppgifter?

*Jag blev kallad till en rättegång där jag är målsägare i ett mål om olaga hot. Kan den åtalade eller hans vänner få ut mina adressuppgifter via domstolen? Vad kan lämnas ut? Kan jag få mina personuppgifter sekretesskyddade och hur gör jag i så fall? Jag är väldigt rädd att de ska söka upp mig.*

Det vanligaste är att adressuppgifterna på alla inblandade finns med i handlingarna, dels i förundersökningen och dels i domen. Om ingen har sekretess blir uppgifterna offentliga. Känner du stor oro inför din medverkan och att dina uppgifter blir offentliga tycker jag du ska tala med åklagaren angående att du inte vill ha dina adressuppgifter offentliga. Vid huvudförhandlingen kan man särskilt påpeka det också så att uppgifter utesluts i domen. Om du har ett målsägandebiträde talar du med den personen om detta.

Tyvärr är personer lätta att spåra om man verkligen vill. Du

kan ansöka om sekretesskydd hos Skatteverket. Gå in på deras hemsida och läs mer om förutsättningarna för att få sekretesskydd, vad det innebär och hur du går tillväga.

EVA ANDERSSON *Advokat*

## Måste jag som anställd ingripa mot snattare?

*Jag jobbar i en butik där vi har ofta problem med snattare. Nu har min chef blivit hårdare på att vi anställda ska ställa snattare till svars när vi ser att någon stoppar på sig något. Det har lett till flera obehagliga situationer där några av oss anställda blivit hotade när vi krävt att få tillbaka varor. Har en chef verkligen rätt att kräva att vi ingriper?*

Jag anser att er chef inte kan kräva att ni måste ingripa. Ni ska inte behöva riskera att utsättas för hot eller värre saker. Kontakta ert fackförbund och ta upp saken med dem och låt dem föra diskussionen med er chef.

Det har ju diskuterats en hel del i media på sista tiden om man skall var skyldig att ingripa när man bevittnar ett brott och det har diskuterats om det skall lagstiftas om detta. Många anser att man skall ingripa men man skall inte behöva riskera sitt eget liv eller hälsa i en sådan situation. Ofta är det tillräckligt att man tillkallar polis eller uppmärksammar andra på vad som sker.

EVA ANDERSSON *Advokat*

# Fråga experterna

## Hur betalar vi ett solidariskt skadestånd?

*Min son har blivit dömd till att betala solidariskt skadestånd tillsammans med en annan kille. Problemet är att den andra killen troligtvis saknar pengar. Dessutom ser jag helst att min son helt bryter kontakten med honom eftersom han tillhör ett kriminellt gäng. Hur vet vi om den andra killen har betalat? Måste jag ta kontakt med brottsoffret för att få reda på det? Är försvarsadvokaten skyldig att hjälpa till eller ska vi sköta kontakten med brottsoffret själva kring inbetalningen? Jag skäms redan oerhört mycket över vad min son gjort och vill inte behöva någons orsaka mer lidande för den som blivit drabbad. Och om min son betalar hela beloppet till brottsoffret, hur få han i så fall tillbaka det som den andra killen borde ha betalt?*

*Jag vill göra rätt, men det är svårt att veta hur vi ska göra och vart vi kan vända oss för att få hjälp. Mycket tacksam för svar!*

När domstolen har meddelat en dom ska ett exemplar av domen skickas till Kronofogden, som i sin tur ska ta kontakt med brottsoffret för att höra om brottsoffret vill ha hjälp med att driva in pengarna från gärningsmannen. Brottsoffret ansöker då om verkställighet hos Kronofogden som inledningsvis skickar ut en faktura till gärningsmannen. För den som är betalningsansvarig är det enklast att vänta tills brottsoffret har anlitat Kronofogden för indrivning av skadeståndet. Kan man betala hela det utdömda skadeståndet inklusive ränta och Kronofogdens administrativa avgift, blir det ingen betalningsanmärkning om betalning sker

inom två veckor från det att fakturan skickades ut. Detta förutsätter att gärningsmannen inte haft skulder hos Kronofogden under de senaste tre åren.

Vill gärningsmannen betala och brottsoffret inte agerar själv eller via Kronofogden för att driva in skadeståndet, är det lämpligt att gärningsmannen kontaktar sitt juridiska ombud som får agera mellanhand. Finns det ingen som kan hjälpa gärningsmannen, som då själv måste ta kontakt med brottsoffret, kan det till exempel ske genom ett brev till brottsoffret med efterfrågan om kontonummer och annat som kan behövas för att betala skadeståndet. Be alltid brottsoffret om ett kvitto på att skulden är betald. I sista hand går det att deponera skuldbeloppet hos Länsstyrelsen.

Att tillsammans med en annan vara solidariskt betalningsansvarig för ett skadestånd innebär att man tillsammans med den andre ansvarar för hela skulden. Brottsoffret kan kräva vem som helst av de betalningsansvariga på hela skadeståndsbeloppet och ska inte behöva vända sig mot var och en av dem. Den som betalar hela skadeståndet till brottsoffret får sedan rikta krav på betalning mot den andre. Betalar inte den andre kan man vända sig till Kronofogden och ansöka om betalningsföreläggande.

HANS SJÖLANDER *Tf brottsskadechef*

## Hur skyddar jag barnen från min fars problem?

*Min pappa har periodvis stora problem med alkohol. För flera år sedan blev han dömd för rattfylleri, men nu har han fått tillbaka sitt körkort*

*och jag misstänker att han kör påverkad ibland. Eftersom vi bor nära varandra dyker han ofta upp och erbjuder mina barn skjuts till och från olika aktiviteter. Jag har pratat med honom många gånger om detta och uttryckligen förbjudit honom att ta med mina barn i bilen. Men han säger att han alltid kör nykter. Hur ska jag kunna prata med mina barn om det här? De ser honom som en snäll farfar och jag vill inte förstöra deras relation. Samtidigt är jag livrädd att de ska komma till skada. Bör jag polisanmäla min pappa om jag märker att han kör efter han druckit? Det känns som ett väldigt svårt steg att ta.*

Om du är orolig för att din pappa kör onykter med dina barn i bilen står barnens säkerhet i första rummet. Kan han bevisa sin nykterhet på något sätt? Och ord räcker inte. Tills du vet ska barnen inte åka med honom. Var ärlig med barnen. De förstår säkert redan både att du är rädd och kanske vet att farfar har haft eller har problem med alkoholen. Hemlighetsmakeri kring missbruk hjälper inte någon. Deras kärlek till farfar kommer att bestå. Och de är en alldeles fantastisk anledning för farfar att hålla sig nykter.

ANNELI SVENSSON *Socionom och psykoterapeut*

**Tack till Per Rubing, brottsskadeschef på Brottsoffermyndigheten, som nu avslutar sitt expertuppdrag.**

**Vi hälsar Hans Sjölander, tillförordnad brottsskadechef, välkommen som ny expert.**

# Tiden efter inbrottet behövde hela familjen stöd

När familjen Grosshed drabbades av ett inbrott i sitt garage började en tuff tid. Sonen Joel mådde dåligt och orkade inte gå till skolan. För Tidningen Brottsoffer berättar mamma Lena och sonen Joel Grosshed om tiden efter inbrottet och vilken hjälp de fick av brottsofferjouren.

Text och foto: Amanda Säfström

**Fredagen den 13 april** fick familjen Grosshed ett samtal från en granne. Han berättade att han haft inbrott i sitt garage och tyckte att familjen skulle undersöka hur det stod till i deras garage. Joel och hans pappa Cliffon Grosshed åkte hem för att se vad som hänt.

– Vi öppnade vårt garage och jag såg att just det enda jag önskade skulle vara kvar var borta – crosscyklarna, berättar Joel.

Han är 15 år och att köra motorcross är hans stora intresse. Tillsammans med sin pappa kör han varje vecka när det är säsong och tillsammans lägger de ned stor omsorg på sina crosscyklar.

– Enligt Cliffon var Joels första reaktion att bli helt tyst, nästan apatisk, berättar hans mamma Lena Grosshed.

Familjen ringde till polisen som kom och tog upp en anmälan, senare på kvällen kom också en tekniker från polisen som undersökte garaget.

Sedan började en rörig tid. Grannar hörde av sig och det var många rykten som florerade. Så småningom kom det också fram vilka inbrottstjuvarna var.

**”Alla visste vad som hade hänt, ville veta mer och var på mig och frågade.”**

Joel Grosshed om stämningen i skolan efter inbrottet.

– Ynglingarna som hade gjort det vet vem Joel är. De har stått och dragit bort Joels namndekaler från hans crosscykel och kastat ned dem på golvet. En av dem har lekt med Joel när han var liten, våra familjer har bott grannar, säger Lena.

– När vi fick reda på vilka som gjort inbrottet började vi fundera på om de skulle kunna göra Joel någonting också. Jag ringde till polisen och frågade, men de sa att det inte var troligt att något skulle hända. Men oron fanns kvar. Jag var sömlös flera nätter och tyckte inte om när Joel var ute sent.

– Jag var inte rädd att någon skulle göra någonting, men jag tänkte på vad som skulle hända om jag träffade dem. Hur skulle jag reagera? Men jag träffade aldrig på dem och det var skönt, säger Joel.

**I skolan fick Joel det tufft** dagarna efter inbrottet.

– Alla visste vad som hade hänt, ville veta mer och var på mig och frågade. Jag ville inte alls prata om det utan kände mig helt tom, berättar Joel.

Till slut blev det för mycket och han stannade hemma från skolan. Instängd på sitt rum sov han mest och åt knappt.

– Jag märkte att Joel mådde väldigt dåligt. Jag berättade för skolan vad som hänt och de sa: ”Håll honom hemma”, berättar Lena.

– Min arbetskamrat tipsade mig om

**”När vi fick reda på vilka som gjort inbrottet började vi fundera på om de skulle kunna göra Joel någonting också.”**

Lena Grosshed om oron för sonen.

brottsofferjouren och sa: ”Ring dit, för de kan vara till otrolig hjälp”, säger Lena.

Så fick familjen kontakt med Satu Andersson på Stödcentrum för unga brottsoffer och vittnen, som drivs av Brottsofferjouren i Västerås.

– När jag ringde till Satu sa hon: ”Självklart ska vi hjälpa er”, berättar Lena.

– Som mamma var jag orolig för att Joel missade skolan, men Satu fick mig att tänka i andra banor. Hon sa att jag skulle låta det ta den tid det tog. Hon förklarade varför Joel mådde och reagerade som han gjorde.

Först träffade Satu hela familjen i deras hem sedan träffade hon Joel flera gånger, vid en del tillfällen var också någon av föräldrarna med.

– Jag fick berätta vad som hade hänt och hur det kändes. Sedan pratade vi om vad jag kunde göra när de frågade i skolan, berättar Joel.

Efter tre veckor var Joel tillbaka i skolan igen.



För Lena och Joel Grosshed väckte inbrottet i deras garage många olika känslor och tankar. Av en arbetskamrat fick Lena tipset att kontakta brottsofferjouren och där fick familjen stöd.

– När jag kom tillbaka till skolan hade nästan alla glömt vad som hänt. Det kunde bara komma någon fråga ibland, men då var det enklare att undvika att svara, säger Joel.

Några veckor efter inbrottet fick familjen också ett samtal från polisen som berättade att de hittat motorcrosscyklarna.

– Det blev en ny chock att få tillbaka dem och se vilket skick de befann sig i, säger Lena.

– De hade kört dem ganska mycket. Den ena var trasig och motorerna var helt förstörda, säger Joel.

**Polisen lyckades** så småningom också knyta tre gärningspersoner till brottet. Två män i 20-årsåldern och en 17-årig pojke åtalades. I maj hölls rättegången.

– Allt gick så fort. Vi fick brevet dagen före rättegången och Cliffon som arbetar på annan ort fick vi kalla hem eftersom han var tvungen att infinna sig, säger Lena.

– Satu på brottsofferjouren erbjöd sig att följa med Joel, men han valde att inte gå på rättegången. Han kände ju så många av dem som var där. Det var många kompisar till dem som kom dit, säger Lena.

Hon berättar att hon och hennes man kände sig mycket små i rätten.

– Cliffon sa efteråt att han aldrig känt sig så utelämnad som han kände sig där. Han fick sitta och försvara vilka kostnader vi haft inför ungdomarna.

Det blev en fällande dom för stöld för alla inblandade och de dömdes till att solidariskt betala ett skadestånd till familjen Grosshed på några tusen kronor.

– Hade det inte varit för Satu som be-

rättade hur vi skulle göra för att få skadeståndet hade jag inte haft en aning. Hon skickade hem papper och förklarade. Sedan visade det sig att föräldrarna till 17-åringen, som vi bott granne med, ville göra rätt för sig och betalade hela skadeståndet direkt till oss, berättar Lena.

**Efter sommaren hade Joel** ett avslutande samtal med Satu på stödcentrum. Nu kan han också känna glädje i att köra motorcross igen, något som tog lång tid efter inbrottet.

I somras var familjen också med i lokaltidningen och berättade sin historia.

– Vi fick otrolig respons på att vi vågade ställa upp och berätta. Jag tycker att det är viktigt att få fram hur det kan kännas och att det är jätteviktigt att få kontakt med brottsofferjouren, säger Lena. ■

# Anhöriga till offer för rattfylleri är en sårbar grupp

Den som förlorat en nära anhörig på grund av rattfylleri står ofta utan samhällets stöd. Det vill nätverket Mothers Against Drunk Driving, MADD Sweden ändra på. Ordförande Lars Lewerth ser BOJ som en viktig framtida samarbetspartner för att ge anhöriga ett bra stöd.

Text: Amanda Säfström

## Anmälningarna ökar i takt med att polisen gör kontroller

■ Under 2011 gjorde polisen 29 600 rapporteringar om rattfylleribrott i Sverige. Av dem gjordes 17 000 på grund av alkohol och 12 600 på grund av narkotika. ■ Antalet anmälda rattfylleribrott har ökat i takt med att polisen utökat antalet kontroller. ■ 460 personer lagfördes för rattfylleri under påverkan av narkotika under 2010. 11 procent av de misstänkta var kvinnor.

Källa: Trafikverket

– **Att förlora en anhörig** i en rattfylleriolycka är ofta värre känslomässigt än om du förlorar någon i en vanlig trafikolycka. Sorgen är naturligtvis inte annorlunda, men på ett psykologiskt plan är det tuffare eftersom du vet att din son eller dotter förmodligen hade levt idag om en annan människa inte supit och satt sig bakom ratten, säger Lars Lewerth, ordförande för MADD Sweden.

MADD, Mothers Against Drunk Driving, har funnits i USA sedan 1980. Där grundade Candy Lightner organisationen efter att hennes 13-åriga dotter dödats i trafiken av en onykter förare. Flera andra mammor som också förlorat sina barn på grund av rattfylleri anslöt sig snart. När Lars Lewerth på 90-talet åkte till USA för att göra en dokumentärfilm om MADD mötte han en väletablerad organisation som gav stöd till drabbade och samtidigt arbetade för att stoppa rattfylleri och minderårigas drickande. MADD samlade nu även män och kvinnor som inte var mödrar, men namnet gick

inte att ändra eftersom det var så inarbetat.

– De har försökt ändra det till Many Against Drunk Driving och lät en stor pr-byrå undersöka saken, men fick rådet att inte ändra någonting, berättar Lars Lewerth.

**Han blev inspirerad** av arbetet, gjorde fler besök i USA och prövade också olika delar av MADD:s arbetssätt i Sverige. Bland annat genomfördes ett stort rollspel på en skola i Trelleborg i början av 2000-talet. Med hjälp av Motorförarnas helnykterhetsförbund, MHF, kunde sedan MADD Sweden startas 2003. MHF arbetar under devisen "Ingen ska dö av rattfylleri" och MADD passar väl in i organisationens arbete.

– Det handlar om att vara helnykter när man kör – om att kunna dricka ansvarfullt och det gör tyvärr inte alla människor. Det rullar 500 bilar i timmen med en rattfull förare i det här landet, säger Lars Lewerth.

I Sverige fungerar MADD som ett stödnätverk för den som mist



FOTO: MHF

Lars Lewerth, ordförande för MADD Sweden.

en anhörig eller själv skadats till följd av rattfylleri. Men arbetet har gått trögt och mycket återstår innan organisationen är lika väletablerad som i USA. Amerikanska MADD kan genom ett nära samarbete med polisen skicka hem information till de drabbade där de erbjuder kontakt med sin telefonjour. Där kan den som vill få stöd av en medmänniska. MADD:s frivilliga följer också med på rättegångar och finns med genom hela processen.

– I USA är MADD ungefär som en brottsofferjour för rattfylleri-

**”BOJ skulle kunna bli den vettigaste partnern, den förlängda armen, för de drabbade. Ni är så duktiga och har lång erfarenhet av det jobb ni gör.**



FOTO: ARNE WINERDAL/MHF

Facebook-sidan *Jag vill inte förlora vänner och familj. Kör inte full!* startades 2010 av MADD och MHF. På en vecka fick den 30 000 anhängare. Idag är det över 200 000 personer som gillar sidan.

drabbade. I Sverige har vi inte kunnat stå på egna ben på samma sätt. Vårt problem har varit att nå ut till de anhöriga, säger Lars Lewerth.

**För att stärka stödet** har MADD nu initierat ett samarbete med BOJ och diskussioner har inletts om hur det skulle kunna se ut. Lars Lewerth tror att brottsofferjourerna skulle kunna tillföra just det MADD Sweden saknar.

– BOJ skulle kunna bli den vet-tigaste partnern, den förlängda armen, för de drabbade. Ni är så duktiga och har lång erfarenhet av det jobb ni gör.

På två orter, Växjö och Torsby, har MADD hållit workshops för bland annat polis, räddningstjänst,

hälso- och sjukvård, socialtjänst och den lokala brottsofferjouren.

– Vi samlades och diskuterade om hur vi ska få stafettpinnen att gå från poliserna som först möter de chockade människorna, till brottsofferjouren som kan fortsätta ge stöd.

Tanken är att skapa ett nätverkssamarbete och riktlinjer för hur alla inblandade myndigheter och organisationer ska samarbeta för att ge de drabbade bästa möjliga stöd.

– Min förhoppning är att BOJ och MADD kommer att samarbeta i framtiden på ett konkret och tydligt plan. Hur exakt vet jag inte idag, men vi måste hitta en modell som fungerar nationellt, säger Lars Lewerth. ■

## MADD – ett stödnätverk för anhöriga till rattfyllerioffer

■ Mothers Against Drunk Driving, MADD Sweden startades 2003 och är ett stödnätverk för den som mist en anhörig eller själv skadats till följd av rattfylleri.

■ MADD Sweden drivs av Motorförarnas Hälnykterhetsförbund, MHF, som har ett samarbetsavtal med MADD i USA.

■ MADD Sweden driver påverkansarbete för att stoppa rattfylleri, bland annat ett preventionsprogram som lär grundskolebarn om hur alkoholkonsumtion påverkar hjärnan. I maj varje år uppmärksammar MADD Trafiknykterhetens dag.

■ 2011 släpptes rapporten *Drabbad av rattfylleri – Närståendes upplevelser av livsomställning och stöd* av Lars Olov Sjöström, fil dr i etnologi och trafik-säkerhetschef vid MHF och Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet och docent i trafikmedicin vid Umeå universitet. I rapporten presenteras 49 drabbades berättelser och mer än hälften uppgav att de inte fått något stöd alls efter olyckan.

■ Läs mer på [www.madd.se](http://www.madd.se)

# Sorgen efter sonen går aldrig över

Ewa-Britt Gabrielsens son Marcus misshandlades till döds för sju år sedan. För Tidningen Brottsoffer berättar hon om sorgen, saknaden och hur hon som språkrör för RAV

– Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade, arbetar för att andra anhöriga ska få stöd.

Text: Yamile Lindgren Foto: Stefan Ekström

**RAV – Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade**

■ Ideell organisation med syfte att stötta och sammanföra anhöriga och andra närstående till våldsdödade.

■ Verkar opinionsbildande.

■ Är remissinstans i frågor som rör anhöriga.

■ Ordnar anhörigträffar, flaggcereemonier och andra evenemang.

■ Medlemmar och styrelseledamöter föreläser på skolor och arbetsplatser i syfte att förbättra bemötandet av anhöriga.

■ Har cirka 150 medlemmar.

■ Läs mer på [www.rav.se](http://www.rav.se)

**Det är tyst i bilen** på vägen mellan Gävle och Stockholm. Ewa-Britt Gabrielsen tänker på nattens telefonsamtal och på att Marcus är svårt skadad.

– I mitt huvud var han sönderslagen, kanske knivskuren. Sargad. Det värsta scenariot jag tänkte var att han skulle hamna i rullstol. Jag tänkte inte längre än så, jag tänkte att det löser sig. Oddvar är så duktig. Vi ändrar farstukvisten så vi kan ha en ramp. Jag räknade alla dörrar för att veta vilka vi skulle behöva göra om. Jag byggde om hela huset för att kunna ta emot Marcus i rullstol.

Men Marcus kommer inte hem i rullstol. Ewa-Britt och Oddvar får veta att sonen har livshotande skador av de sparkar och slag som han har fått motta av flera män på Kungsgatan. Hans halskotpelare är avsparkad. Två och ett halvt dygn senare avlider Marcus, 29 år gammal.

Fyra år senare dör också Odd-

var, Ewa-Britts man och livskamrat.

– För mig känns Oddvars död som en konsekvens av att Marcus dödade eftersom Oddvars hjärtproblem förvärrades efter händelsen. Han stupade i mål när han skulle få en operation.

Ewa-Britt berövas sitt enda barn och sin livskamrat och upplever många höga trappsteg på sin väg.

– Jag tycker inte synd om mig själv, det sporrar mig att utvecklas. Men jag kan bli så himla arg. Varför blev det så här? Mitt liv hade sett helt annorlunda ut om det här med Marcus inte hade hänt. Men jag är glad att jag är den jag är. Jag vet att jag har en inre styrka.

**I dag är Ewa-Britt** förtidspensionär. Efter decennier på posten tog orken slut. Hon fyller dagarna med hus- och trädgårdssysslor, genom att föreläsa och sedan 2009 med arbetet i RAV, Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade. Ewa-Britt är ett av två språkrör.

– Min roll i RAV känns väldigt rätt. Vi är medmänniskor som varit med om liknande situationer och som kan utbyta erfarenheter. Man kan stötta bara genom att

**” Min roll i RAV känns väldigt rätt. Vi är medmänniskor som varit med om liknande situationer och som kan utbyta erfarenheter.**

lyssna när andra berättar om sina upplevelser. Visst tar det mycket kraft men människors uppskattning för att vi lyssnar och ordnar så att anhöriga kan få träffas ger mig bränsle att fortstätta kämpa. RAV behövs och tillsammans är vi starka.

**Ewa-Britt åker till** Stockholm ibland. Kungsgatan 4 ligger som alltid mitt i pulsen av snabbt förbipasserande människor på väg till jobb, shopping, caféer och uteliv. Här vill RAV och Ewa-Britt lägga en namnlös påminnelseplatta för att mana till eftertanke – men kommunen säger nej. Detta trots att över femtusen namnunderskrifter har samlats in.

– Det finns ett behov av en varningsklocka. Men också en feghet hos politikerna som säger nej utan

**” Jag tycker inte synd om mig själv, det sporrar mig att utvecklas. Men jag kan bli så himla arg. Varför blev det så här?**



Ewa-Britt Gabrielsen är ett av två språkrör i RAV – Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade. "Visst tar det mycket kraft men människors uppskattning för att vi lyssnar och ordnar så att anhöriga kan få träffas ger mig bränsle att fortstätta kämpa", säger hon.

att motivera. Plattan handlar inte om att hedra Marcus utan om att påminna om vad som hänt för att försöka förhindra att det händer igen. Men politikerna är rädda att det ska bli plattor överallt.

**Sju och ett halvt år** har gått sedan Marcus misshandlades till döds. Sorgen går aldrig över, säger Ewa-Britt.

– Många vill tro att det blir lättare. På ett sätt är det kanske det för att man lär sig att hantera dagen. Men paniken över att inte få träffa Marcus och Oddvar kommer ofta. Vissa dagar vill man inte gå upp. Men man har bara två val, antingen att inte gå upp eller att gå upp och försöka få en bra dag.

De första åren efter Marcus död beskriver Ewa-Britt som ett vakuum.

– Jag kan se tillbaka och själv undra hur man överlevde. Jag är glad att jag och Oddvar hade varandra de första åren. Och att vi hade förmånen att inte förlora några vänner.

– Sedan tror jag att det tidiga bemötandet när något sådant här händer är jätteviktigt. Dåligt mottagande från sjukvård och myndigheter gör att resten av vägen blir mycket krokigare.

**Ewa-Britt bor kvar** i huset i Gävle. Här finns minnen av hennes pojkar i varje vrå. Här pratar hon med dem.

– Huset är min trygghet. Det be-

**”Vissa dagar vill man inte gå upp. Men man har bara två val, antingen att inte gå upp eller att gå upp och försöka få en bra dag.”**

tyder så mycket att få bo kvar där vi har byggt upp våra liv. När jag känner mig stolt i trädgården för att jag lyckats flytta en buske eller så, kan jag utropa "Det trodde ni inte!" eller "Visst var jag duktig nu?". Jag tycker mig höra att de svarar tillbaka: "Ja, vi är stolta över dig!".

Vardagliga saker som inte stod på Ewa-Britts lista tidigare löser hon själv i dag. Som att åka till

återvinningen, rensa poolen och stänga av vattnet för vintern.

**I huset brinner det** nästan alltid ljus, även sommartid. Och varje timme finns Marcus med i tanken.

– Jag brukar titta på kort och säga god natt när jag går runt och släcker på kvällen. Saknaden är värre numera. Jag kan nästan sakna honom mer i dag än tidigare. Bara för att jag vet att jag aldrig mer kommer att få träffa honom.

Det är viktigt för Ewa-Britt att få prata om Marcus.

– Jag kan inte bli ledsen när jag tänker på Marcus, då tänker jag på hans positiva personlighet och alla härliga minnen. Men jag blir ledsen när jag tänker på händelsen. På vad som hände Marcus. När han står vid bankomaten den här kvällen. Den biten och fram tills det händer – när han ligger med hjärtstillestånd – det är det jobbigaste att tänka på. När saknaden är som värst vill jag sudda bort just det. Gud vad han måste ha varit rädd.

– Att någon annan förstör hans sista minutrar i livet med en sådan rädsla och att jag inte var där. Det gör så jätteont att tänka på.

De tre män som tog Marcus liv dömdes för grov misshandel och vållande till annans död till fyra års fängelse och är sedan flera år frisläppta.

– Det finns ingen rimlighet i att sparka ihjäl Marcus. Därför vet jag inte vad som är ett rimligt straff men nog hade jag velat att de skulle sitta längre. Det är ingen markering att man är ute efter två



Ewa-Britt Gabrielsen med minnesplattan som hon och RAV vill placera på Kungsgatan 4 där Marcus misshandlades till döds. Plattan ska påminna om vad som hänt för att försöka förhindra att det händer igen.

och ett halvt år när man har dödat en människa. Men det finns ingenting att förlika sig med. Det finns inte på min världskarta att träffa de här ungdomarna eller att förlåta dem.

**Hemma hade** Ewa-Britt och Oddvar pratat med Marcus om organ donation.

– Tänk om Marcus liv hade kunnat räddas med hjälp av donation och att det organ som behövdes hade saknats. Den tanken

gjorde det enklare att fatta beslut när Marcus dog.

Marcus organ gick till sex personer i Norden. En 14-årig pojke fick hans hjärta.

– Den pojken fick inte bara ett starkt hjärta, han fick också ett gott hjärta. I tankarna brukar jag skicka lyckönskningar till honom.

Och till jul kommer ännu en pojke att få Ewa-Britts värme och kärlek. Marcus tidigare flickvän, som har förblivit en nära vän, väntar en liten Theo. ■

**” Jag kan nästan sakna honom mer i dag än tidigare. Bara för att jag vet att jag aldrig mer kommer att få träffa honom.**

## ”Anhörigas behov av stöd är stort”

Bakom varje brottsutsatt person står ofta flera anhöriga som också påverkas av brottet indirekt. Brottsofferjouren i Södra Värmland får ofta samtal från föräldrar till unga brottsoffer och ibland har jouren kontakt med hela familjen runt den drabbade.

Text: Amanda Säfström

– **Behovet är stort** och det hör ofta av sig anhöriga som vill ha kontakt med oss, berättar Marianne Torstensdotter, regionordförande för brottsofferjourerna i Värmlands län. Som stödperson på Brottsofferjouren i Södra Värmland får hon ofta kontakt med anhöriga som behöver ha någon att tala med.

– Vi har haft kontakt med hela familjer som är oroliga och behöver stöd. När en familjemedlem drabbas mår ofta alla i familjen dåligt. Då kan det vara skönt att få prata av sig med någon utomstående som lyssnar utan att ställa krav.

Jouren kan både träffa den anhöriga enskilt eller samtala med hela familjen.

– En del familjer kanske inte har så lätt att prata med varandra. Ibland ringer någon, oftast mamman, och då kan jag föreslå att vi kan träffas allihop om de vill. Då träffar vi föräldrar och syskon, ibland har även mor- och farföräldrar varit med, säger Marianne Torstensdotter.

För unga brottsoffer kan det vara en trygghet att veta att även deras föräldrar och syskon kan få stöd hos BOJ. Brottsofferjouren i Södra Värmland driver olika stödgrupper, bland annat en grupp för unga tjejer som utsatts för sexualbrott. Deltagarna träffas en gång i veckan för att prata och det händer att det kommer önskemål från deltagarna om att även deras föräldrar ska få stöd av jouren.

– Ibland säger någon att de skulle önska att deras mamma eller pappa fick prata med någon och då hjälper vi själv-

klart till med det. Men vi har tystnadslöfte gentemot dottern och berättar aldrig om vad hon har talat om i sin grupp, säger Marianne Torstensdotter.

– Jag tycker att det är väldigt värdefullt att unga brottsoffer kan förmedla till oss att de har familjemedlemmar som mår dåligt.

**Jouren har också haft** stödgrupper för anhöriga, men just nu ligger den verksamheten på is. Det har varit svårt att få ihop grupper där de anhöriga har liknande erfarenheter.

– De som var med i gruppen hade med sig olika problematik och då blev det svårt att prata och mötas. Jag tror att gruppen måste ha liknande erfarenheter för att det ska fungera och det har vi ett för litet befolkningsunderlag för att få till. De grupper vi hade fungerade inte riktigt och dog så småningom ut, berättar Marianne Torstensdotter.

Andra stödgrupper som jouren driver är uppskattade av deltagarna och hon tror att även anhöriggrupper skulle kunna vara ett bra sätt att ge stöd om de utformas på rätt sätt.

– Jag skulle önska att vi hade tid och resurser att ha smågrupper som vi tillåter utifrån det behov som finns just nu. Under en tid hade vi till exempel många föräldrar, vars barn blivit utsatta för mobbning i skolan, som hörde av sig hit och de kanske hade kunnat bilda en grupp. ■

# 992

*personer tog kontakt med landets brottsofferjourer under 2011 för att få stöd och råd efter att en anhörig till dem utsatts för brott.*

### Kvinnor söker oftare stöd när en anhörig utsatts för brott

■ Under 2011 hade landets cirka 100 brottsofferjourer kontakt med 34 571 personer i sin stödpersonsverksamhet. Av dem sökte 992 personer stöd efter att en anhöriga utsatts för brott.

■ Ungefär två tredjedelar av de anhöriga som hörde av sig till brottsofferjourerna var kvinnor, en tredjedel var män.

■ De flesta anhöriga var personer mellan 26 och 65 år, men även yngre och äldre personer hade kontakt med BOJ efter att en närstående drabbats av brott.

■ Vanligast var att anhöriga sökte stöd efter att en närstående utsatts för misshandel, olaga hot eller ofredande.

KÄLLA: Brottsofferjourernas Riksförbunds statistiksammanställning för 2011.

**E**nligt Socialtjänstlagen kapitel 5 § 11 hör det till socialnämndens uppgifter att ”verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp”.

# Jourerna berättar

## Brottsofferjournen i Växjö fick en egen BOJ-bakelse

Sista veckan i september hade Askelyckans Konditori i Växjö tagit fram en alldeles speciell BOJ-bakelse. Av försäljningen fick Brottsofferjournen i Växjö tre kronor per såld bakelse, vilket gjorde att journen fick ett välkommet tillskott i kassan.



FOTO: BOJ VÄXJÖ

Under veckan fanns ideella vittnesstöd och stödpersoner ute på stan för att informera om vår verksamhet. Det blev många positiva möten och vi fick också bevis, från personer vi mötte, på att vårt jobb är uppskattat och att vi verkligen behövs.

EVA VELJEBO

Brottsofferjournen i Växjö



FOTO: BOJ VÄXJÖ

Vittnesstöden Gunvor Roth och Mona Berg informerade om BOJ i Växjö.

## Östra Skaraborg satsar på förstärkt stöd till den romska målgruppen

BOJ Östra Skaraborg har beviljats projektmedel för att utveckla arbetet med den romska befolkningen i våra nio kommuner med fokus främst på unga kvinnor och unga män. Samverkanspart är polisen i Östra Skaraborg.

Till att börja med kommer vi att göra en inventering av vilka som berörs av projektet, om det finns särskilda behov när det gäller stöd från polis, socialtjänst, brottsofferjour eller andra aktörer och utefter det lägga upp en plan för vidare arbete.

Projektets syfte är att alla brottsoffer ska få den hjälp de har rätt till. Vi behöver mer kunskap för att kunna möta brottsoffer från den här gruppen på ett bra sätt.

MARINA NYQUIST

Brottsofferjournen i Östra Skaraborg

## BOJ Hässleholm firade 20-årsjubileum

**Med anledning av vårt 20-årsjubileum ansökte vi om och beviljades medel från Brottsoffermyndigheten. Med en väl synlig annons i Norra Skåne bjöd vi till ett kostnadsfritt seminarium i Glashuset i Hässleholm.**

Journen bjöd på kaffe, hembakt rulltårta med vispgrädd och färsk bär. Givetvis även BOJ-karameller, som beställts av båda sorterna. I lokalen fanns rikligt med infomaterial från Riksförbundet och Brottsoffermyndigheten.

Både Kristianstadsbladet och Norra Skåne hade reportage dagarna efteråt. Någon vecka innan hade även Hässleholms Lokaltidning uppmärksammat arrangemanget.

Ordförande Ankie Jacobi hälsade välkomna och presenterade uppgifter på hur många brottsoffer man hjälpt under 2011. Statistik från både vittnesstöd och stödpersoner fanns på whiteboardtavlan hela dagen.

Agnetha Dentback, vice ordförande och stödperson talade under rubriken "Under ytan". Agnetha arbetar som församlingsassistent. Hennes berättelse om valda delar av sitt liv var uppriktigt, modig och mycket uppskattad.

Eva Norberg, vice chefsåklagare i Kristianstad informerade om hur en åklagares

arbete går till. Hon jämförde även hur det var i rättsalen innan och efter att vittnesstödsverksamheten etablerades. För de vittnesstöd som var med denna dag värmdes all denna uppskattning. Eva har genom åren deltagit i journens utbildningar av vittnesstöd och stödpersoner.

Elisabeth Linde, brottsoffersamordnare Polisen nordöstra Skåne, berättade om hur hennes arbete förändrats genom åren och hur det ser ut idag. Stödpersonernas betydelse kom också med. Även Elisabeth tillhörde en av de som blivande vittnesstöd och stödpersoner träffar under sin utbildning.

Lena B Larsson, advokat från Önnestad, tog upp rätten till målsägandebiträde och därefter skadeståndprocessen.

Trots att solen sken denna dag kom ett femtiotal personer. Stämningen var väldigt god, alla bytte något ord med varann i pauser och efteråt. Med tanke på kommunens ansvar för brottsutsatta invånare kändes det också positivt att socialnämndens ordförande Robin Gustavsson fanns bland åhörarna.

ANKI JACOBI

Ordförande, Brottsofferjournen i Hässleholm-Ösby-Perstorp

# Jourerna berättar

## Brottsofferjouren i Mölndal-Härryda fortsätter sitt 20-årsfirande



FOTO: MIKAELA JOHANSSON

Elever i klass BFPD3 från Hulebäcksgymnasiet i Mölnlycke fick träffa Thomas Bodström och Ewa-Britt Gabrielsen.

Den 28 september bjöds allmänheten in till en kostnadsfri föreläsning i Kulturhuset Möllan i Mölndal.

Drygt hundra personer kom för att lyssna på Ewa-Britt Gabrielsen, mamma till Marcus som oprovocerat sparkades ihjäl i maj 2005, som föreläste om "När det ofattbara drabbar oss" och Thomas Bodström, som föreläste om "Så stoppar vi våldet" – vad vi själva kan göra för att stoppa våldet – och inte bara förvänta oss att myndigheter och andra ska göra.

Jouren fick egen tid med Thomas Bodström. Under förmiddagen samlades jourens styrelse, anställda och aktiva stödjare i Göteborgs tingsrätt där vi fick möjlighet att samtala med och ställa frågor till Thomas.

MARITA GUSTAFSSON

Brottsofferjouren i Mölndal-Härryda

## En höst med många aktiviteter i BOJ Vänersborg-Dalsland

En höst med många aktiviteter inledades med att styrelsen besökte BOJ Karlstad för erfarenhetsutbyte. Ett besök som gav många uppslag.

Tolv av jourens stödjare deltog i den regionala vidareutbildningen i Uddevalla. Vår monter på Mellerudsmässan var välbesökt och gav kontakt med bland annat skolföreträdare och lokalpress.

Jouren har sammanträffat med styrelsen för Rädda Barnen i Vänersborg för att diskutera saker vi skulle kunna samarbeta om. Jouren har vidare varit bland annat hos HSB-förening i Vänersborg och i hörsalen, Biblioteket, Vänersborg och berättat om den stödjande verksamhet vi bedriver.

Antalet ärende ökar och även vittnesstödsverksamheten ökar i omfattning. Jouren planerar därför en ny grundutbildning i början av 2013. Hittills



FOTO: BOJ VÄNERSBORG-DALSLAND

BOJ Vänersborg-Dalslands stödpersons- och vittnesstöds träffar har varit välbesökta.

har tolv personer anmält intresse att genomgå denna, så det ser bra ut på den punkten. Stödpersons- och vittnesstöds träffar som hållits i oktober har varit välbesökta. Närmast väntar en föreläsning av Jakob Carlander, som jouren anord-

nar, och deltagande i samverkanskonferensen i Göteborg mellan polis, socialtjänst och BOJ.

RUNE ANDREASSON

Brottsofferjouren i Vänersborg-Dalsland

# Jourerna berättar

## Trollhättan-Lilla Edet välkomnar nya stödpersoner

Årets kunskapsresa för jourens stödpersoner – med gäster från Kvinnojouren Duvan – företogs den 12 september och styrdes till kriminalvårdsanstalten Rödjan i Mariestad.

Besökarna fick information om det behandlingsprogram (IDAP) som tillämpas på män som är dömda för att ha misshandlat eller utövat andra former av kontrollerande beteende mot sin partner eller före detta partner (omkring 70 personer per år – för närvarande åtta personer). Kvinnor erbjuds parallellt med mansgruppen en egen stödkontakt.

Vid styrelsens sammanträde den 8 oktober legitimerades fem nya stödpersoner. Ytterligare en grundutbildning påbörjades i slutet av oktober med ett 20-tal deltagare från – förutom den egna jouren – brottsofferjourerna i Strömstad, Uddevalla, Ale och Kungälv. Ett inslag i kursen var närvaro på Högskolan Väst vid en konferens om utsatthet för barn och unga på nätet och IRL. Dagen var ett samarbete mellan Barnhuset, Högskolan Väst, Folkhälsorådet och Elevhälsan. Medverkande var bland annat Caroline Engvall, författare till *14 år till salu* och *Skamfläck*, som pratade om sex som självskadebeteende och Kattis Ahlström, nytitillträdd generalsekreterare för BRIS.

En rättsläkare pratade om skador på barn vid misshandel och sexövergrepp. Barnhuset 2007–2012 berättade om arbetet under sina fem år.

Den 26 september deltog jouren – tillsammans med andra ideella organisationer med social verksamhet – vid Volontärcentrum Högskolan Väst. Volontärcentrum är ett nätverk av frivilliga krafter som finns till för att ta vara på det engagemang för medmänsklighet som finns på Högskolan.

BENGT LAVEBERG

*Brottsofferjouren i Trollhättan-Lilla Edet*



BOJ Trollhättan-Lilla Edet informerar om BOJs arbete vid Volontärcentrum Högskolan Väst.

FOTO: BOJ TROLLHÄTTAN-LILLA EDET



FOTO: BOJ KUNGSBACKA

## BOJ Kungsbacka firade 20-årsjubileum

Brottsofferjouren i Kungsbacka startades 1992 av Mai Bengtsson (närmast till vänster i bild). Mai är fortfarande aktiv i jouren i valberedningen.

Med god mat, bra musikunderhållning

och glatt humör firade vi vårt 20-årsjubileum.

ANNELI PETTERSSON

*Samordnare, Brottsofferjouren i Kungsbacka*

## Regional vidareutbildning belyste brottsoffers möte med media

12–13 oktober arrangerade Länsföreringen Västra Götaland sin årliga regionala vidareutbildning förlagd till Bohusgården i Uddevalla. I strålände sol där höstluften låg hög och klar över Byfjorden mötte cirka 80 deltagare upp till den årliga konferensen som nu blivit något av en höjdpunkt för BOJs stödare inom Västra Götaland.

**Tema för fredagseftermiddagen** var "Brottsofferjourerna idag och i morgon". Det handlade om verksamhetsutveckling inom BOJ. Fredrik Mellqvist från Brottsofferjourernas Riksförbund föreläste varpå ett värdefullt samtal följde. Kvällen började med välkomstdrink i hotellets vinterträdgård med underhållning av Lasse Matila från Uddevalla som sjöng sina egna sånger vars innehåll präglades av Lasses möten med ungdomar från idrottsrörelsen och socialtjänstens värld.

Lördagens besök av en rad olika föreläsare berörde deltagarna djupt. Från olika synvinklar speglades medias möte med brottsdrabbade. Först ut att medverka var Emma Jangestig och hennes pappa Roland Jangestig. Emma som i media blev "Arbogamamman" efter att hennes båda barn brutalt mördades och hon själv blev grovt misshandlad. Innan Roland berättade hur familjen upplevt kontakterna med media hade Emma mycket personligt berättat vad som hänt henne och barnen. När media tog de första kontakterna med familjen hade den ännu inte fått veta exakt vad som hänt på brottsplatsen, än mindre hur det gått för de drabbade.

– Vi var de som sist fick information om vad som hänt. Ofta visste tidningarna mer än vi, berättade Roland Jangestig, som kom att bli familjens presstalesman.

På plats under eftermiddagen fanns prästen Rolf Wollert från Alingsås tillsammans med Leif Montell, tidigare reporter på Alingsås Tidning. Rolf Wollert



Leif Montell, Roland Jangestig, Emma Jangestig, Rolf Wollert och Thord Haraldsson samtalade under ledning av moderatorn Fredrik Mellqvist.

är kyrkoherde i Bjärke församling dit byn Långared, utanför Alingsås hör. Där inträffade förra året ett dubbelmord på ett äldre lantbrukarpar. Mordet gjorde att media invaderade den lilla byn och Rolf Wollert berättade hur bygdens folk hjälpte varandra att hantera det ofattbara i offentlighetens ljus. Leif Montell redogjorde om de krav som ställs på en lokaltidningsreporter att rättvist och respektfullt skildra det som hänt.

– Vi kan inte, som de kommersiella tidningarna, ägna oss åt spekulationer och obekräftade uppgifter, sade han.

– Vi måste skriva och berätta på ett sätt som gör att vi kan möta både drabbade och övriga berörda och se dem i ögonen när allt är över.

**Chefen för länskriminalen** i Trollhättan, Thord Haraldsson, redogjorde för hur polisen arbetar med de här frågorna. Inte minst hur polisen han-

terar kravet på offentlighet utan att äventyra den rättsliga utredningen. Under ett avslutande panelsamtal där samtliga föreläsare medverkade under Fredrik Mellqvists ledning fick även konferensdeltagare ställa frågor och ge uttryck för reflektioner.

**Konferensen genomfördes** i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan. Anna Anteryd verksamhetsutvecklare på SV/Västra Götaland fanns på plats under hela konferensen. Marita Gustafsson ordförande i Länsföreringen/Västra Götaland avslutade konferensen med att tacka alla medverkande och överlämnade en gåva till RAV – Riksförbundet för anhöriga till våldsdödade som ett minne av makarna Anthy i Långared som så brutalt mördades i oktober 2011.

BRITT ANDREASSON

Studieansvarig, Brottsofferjouren i Mölndal-Härnäs

# Jourerna berättar



FOTO: OLOF BORGH

Peter Strandell från Tryggare Sverige avtackas, efter en intressant föreläsning, av studieansvarig inom brottsofferjourernas Regionförbund Gävleborg Bengt Höglund.

## Regionförbundet Gävleborg anordnade kurs för länets jourer

**Regionförbundet Gävleborg ordnade 19 och 20 oktober en internatkurs på Scandic i Bollnäs för BOJare i Gästrikland och Hälsingland. I kursen deltog ett trettio totalt personer från samtliga jourer i länet.**

Kursen inleddes på fredag eftermiddag med en föreläsning av Karl-Åke Pettersson från Tryggare Sverige kring frågor om myndighetsansvar eller civilansvar. Är det myndigheterna – Brottsoffermyndigheten, polisen, åklagarna, socialtjänsten – som ska svara för brottsoffrens upprättelse eller är det en uppgift för civilsamhället – stödpersoner, brottsofferjourer, kvinnojourer, Tryggare Sverige etc? Efter Karl-Åke Petterssons anförande blev det många frågor som diskuterades både i storgruppen och i mindre grupper.

Den andra delen av kursen syftade till att öka kompetensen när det gäller minnespsykologi samt brottsdrabbades reaktioner och behov genom att delta i den utbildning som stiftelsen Tryggare Sverige erbjuder.

På lördagen föreläste psykologen Peter Strandell, även han från Tryggare Sverige, om brottsoffrets utsatthet och om hur minnet



FOTO: BOJ PITEÅ-ÄLVSBYN

Jakob Carlander föreläste om bemötandefrågor, det goda samtalet och om att sätta gränser för stöduppdraget.

## Piteå-Älvsbyn bjöd in till två intressanta kurstillfällen

**Brottsofferjour i Piteå-Älvsbyn har anordnat två intressanta kurstillfällen för brottsofferstödare från Norr- och Västerbotten under hösten.**

Måndagen den 3 september 2012 inspirerades vi och fick verktyg för vårt uppdrag som stödpersoner och medmänniskor av Jakob Carlander. Vi var ett drygt 60-tal deltagare från olika ideella föreningar. En mycket berikande och lärorik dag för oss alla.

Helgen 14–15 september 2012 anordnade vi en Regionråds kurs i Rättsprocessen

för BOJ-föreningar i Norr- och Västerbotten. Vi fick följa ett ärende från polisanmälan till domstolen tillsammans med polis, försäkringsbolag, rättspsykiatri kurator, åklagare, rådmän och advokat. Under fredagskvällen berikades vi med Åsa Perssons anekdoter ur det verkliga livet.

Det var mycket givande och jättetrevligt att stråla samman över länsgränserna och få ta del av varandras arbete. Vi planerar för fortsatta gemensamma kurstillfällen.

**BROTTSOFFERJOURER I PITEÅ-ÄLVSBYN**

fungerar. Det var en heldagsutbildning med fokus på brottsdrabbades reaktionsmönster och minnets grundläggande funktioner. Under utbildningen behandlades bland annat följande frågeställningar:

- Hur ser minnets grundläggande funktioner ut?
- Hur påverkas minnet av stark känslomässig stress?
- Hur kan man tolka förändringar i drabbades utsagor över tid?
- Varför skuldbelägger den drabbade sig själv för det inträffade?
- Hur förändras brottsdrabbades reaktioner över tid?

• Hur kan brottsdrabbade uppleva mötet med rättsväsendet?

• Hur fungerar minnet hos små barn?

• Hur påverkar bilden av ideala och icke ideala offer möjligheterna till hjälp, stöd och skydd?

• Vad är upprepade utsatthet för brott?

• Vad är utmärkande för särskilt utsatta och sårbara grupper av brottsdrabbade?

Peters föreläsning engagerade verkligen deltagarna och det blev många frågor från åhörarna.

**KARL-AXEL BLADH**

Regionansvarig, Regionförbundet Gävleborg

# Brottsofferjourerna

**BROTTSOFFER**  
JOURN. 0200-212019

De lokala brottsofferjourerna ger stöd till brottsoffer, anhöriga och vittnen. Här finner du kontaktuppgifter till din närmaste jour. För postadresser och faxnummer se [www.boj.se](http://www.boj.se)

Brottsofferjourernas Telefoncentral nås på 0200-21 20 19 och hjälper till att förmedla kontakt till alla lokala brottsofferjourer i Sverige.

För stöd på eget språk ring 0200-21 20 19 eller skicka e-post till [kontakt@boj.se](mailto:kontakt@boj.se)

Riksförbundets kansli når du på 08-644 88 00 eller [riks@boj.se](mailto:riks@boj.se)

Riksförbundets styrelse nås via styrelsen@boj.se

Läs mer om Brottsofferjourernas Riksförbunds verksamhet på [www.boj.se](http://www.boj.se) eller på [www.ungaboj.se](http://www.ungaboj.se)

## BLEKINGE LÄN

**BLEKINGE**  
*Karlskrona, Karlskrona, Olofström, Ronneby, Sölvesborg*  
Karlskrona: 0455-822 80  
Karlskrona: 0454-192 92  
Ronneby: 0457-177 74  
[info@blekinge.boj.se](mailto:info@blekinge.boj.se)  
[www.blekinge.boj.se](http://www.blekinge.boj.se)

## DALARNAS LÄN

**AVESTA-HEDEMORA**  
0225-77 45 77  
070-627 90 17  
[info@avesta-hmora.boj.se](mailto:info@avesta-hmora.boj.se)  
[www.avesta-hmora.boj.se](http://www.avesta-hmora.boj.se)

**BORLÄNGE-GAGNEF-SÄTER**  
0243-143 71  
070-625 65 80  
[info@borlange.boj.se](mailto:info@borlange.boj.se)

**FALUN**  
023-255 11  
[info@falun.boj.se](mailto:info@falun.boj.se)  
[www.falun.boj.se](http://www.falun.boj.se)

**LEKSAND-RÄTTVIK**  
0247-133 21  
[info@leksand-rattvik.boj.se](mailto:info@leksand-rattvik.boj.se)

**LUDVIKA-SMEDJEBACKEN**  
0240-104 70  
[info@ludvika.boj.se](mailto:info@ludvika.boj.se)  
[www.ludvika.boj.se](http://www.ludvika.boj.se)

**MALUNG-VANSBRO**  
0280-183 57  
070-343 12 53  
[kvinnojourenmalungsalen@live.se](mailto:kvinnojourenmalungsalen@live.se)

**MORA-ORSA-ÄLVDALEN**  
0250-181 68  
070-209 35 42  
[info@mora.boj.se](mailto:info@mora.boj.se)  
[www.mora.boj.se](http://www.mora.boj.se)

## GOTLANDS LÄN

**GOTLAND**  
0498-28 46 46  
[info@gotland.boj.se](mailto:info@gotland.boj.se)

## GÄVLEBORGS LÄN

**BOLLNÄS-OVANÅKER**  
0278-247 02  
[info@bollnas-ovanaker.boj.se](mailto:info@bollnas-ovanaker.boj.se)  
[www.bollnas.boj.se](http://www.bollnas.boj.se)

**GÄSTRIKE VÄSTRA**  
*Hofors, Ockelbo, Sandviken*  
026-25 90 00  
070-696 58 24  
[info@gastrike.boj.se](mailto:info@gastrike.boj.se)

**GÄVLE**  
026-10 55 77  
070-570 32 10  
[info@gavle.boj.se](mailto:info@gavle.boj.se)  
[www.gavle.boj.se](http://www.gavle.boj.se)

**HUDIKSVALL-NORDANSTIG**  
0650-100 20  
[info@hudiksvall.boj.se](mailto:info@hudiksvall.boj.se)

**LJUSDAL**  
0651-101 01  
0730-753 036  
[info@ljusdal.boj.se](mailto:info@ljusdal.boj.se)

**SÖDERHAMN**  
0270-101 21  
070-526 64 03  
[boj.soderhamn@telia.com](mailto:boj.soderhamn@telia.com)

## HALLANDS LÄN

**FALKENBERG**  
0346-587 87  
[info@falkenberg.boj.se](mailto:info@falkenberg.boj.se)

**KUNGSBACKA**  
0300-83 48 40  
[info@kungsbacka.boj.se](mailto:info@kungsbacka.boj.se)

**SÖDRA HALLAND**  
*Halmstad, Hylte, Laholm*  
035-12 48 24  
035-12 48 43  
[boj.halmstad@telia.com](mailto:boj.halmstad@telia.com)

**VARBERG**  
0340-67 65 01  
[info@varberg.boj.se](mailto:info@varberg.boj.se)

## JÄMTLANDS LÄN

**JÄMTLAND**  
*Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre, Östersund*  
063-51 24 00  
073-801 45 64  
[info@jamtland.boj.se](mailto:info@jamtland.boj.se)  
[www.jamtland.boj.se](http://www.jamtland.boj.se)

## JÖNKÖPINGS LÄN

**HÖGLANDSKOMMUNERNA**  
*Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås, Vetlanda*  
0381-138 55

## JÖNKÖPING

*Habo, Jönköping, Mullsjö*  
036-10 76 40  
Vittnesstödssamordnare:  
036-15 07 90  
[info@jonkoping.boj.se](mailto:info@jonkoping.boj.se)  
[www.jonkoping.boj.se](http://www.jonkoping.boj.se)

## SMÅLAND WEST

*Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd, Värnamo*  
0370-158 77  
[info@smalandwest.boj.se](mailto:info@smalandwest.boj.se)  
[www.smalandwest.boj.se](http://www.smalandwest.boj.se)

## KALMAR LÄN

**OSKARSHAMN-MÖNSTERÅS-HÖGSBY**  
0491-176 00  
[info@oskarshamn.boj.se](mailto:info@oskarshamn.boj.se)  
[www.oskarshamn.boj.se](http://www.oskarshamn.boj.se)

**SÖDRA KALMAR LÄN**  
*Borgholm, Emmaboda, Kalmar, Mörylångå, Nybro, Torsås*  
0480-880 85  
[info@kalmar.boj.se](mailto:info@kalmar.boj.se)  
[www.kalmar.boj.se](http://www.kalmar.boj.se)

**VIMMERBY-HULTSFRED**  
*Hultsfred, Vimmerby, Västervik*  
0495-128 18  
[info@hultsfred.boj.se](mailto:info@hultsfred.boj.se)

## KRONOBERGS LÄN

**SUNNERBO**  
*Ljungby, Markaryd*  
Ljungby: 0372-145 21  
Strömsnäsbruk: 0433-719 25  
[info@sunnerbo.boj.se](mailto:info@sunnerbo.boj.se)  
[www.sunnerbo.boj.se](http://www.sunnerbo.boj.se)

**VÄXJÖ**  
*Älvesta, Lessebo, Tingsryd, Uppvidinge, Växjö*  
0470-456 94  
[info@vaxjo.boj.se](mailto:info@vaxjo.boj.se)  
[www.vaxjo.boj.se](http://www.vaxjo.boj.se)

**ÄLMHULT**  
0476-169 31  
[info@almhult.boj.se](mailto:info@almhult.boj.se)

## NORRBOTTENS LÄN

**ARVIDSJÄUR-ÄRJEPLÖG**  
0960 131 50

**BODEN**  
0921-124 44  
[info@boden.boj.se](mailto:info@boden.boj.se)  
[www.boden.boj.se](http://www.boden.boj.se)

**LULEÅ**  
0920-104 13  
[info@lulea.boj.se](mailto:info@lulea.boj.se)  
[www.lulea.boj.se](http://www.lulea.boj.se)

**RITEÅ-ÄLVSBYN**  
0911-181 81

## SKÅNE LÄN

**HELINGSBORG-HÖGANÄS-BJUV**  
042-13 37 00  
[boj.helsingborg@telia.com](mailto:boj.helsingborg@telia.com)  
[www.helsingborg.boj.se](http://www.helsingborg.boj.se)

**HÄSSLEHOLM-OSBY-PERSTORP**  
0451-127 17  
[info@hassleholm.boj.se](mailto:info@hassleholm.boj.se)

**LANDSKRONA-SVALÖV**  
0418-43 61 71  
[info@landskrona.boj.se](mailto:info@landskrona.boj.se)

**MELLERSTA SKÅNE**  
*Eslov, Hörby, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Staffanstorps*  
046-32 32 98  
[info@mस्कane.boj.se](mailto:info@mस्कane.boj.se)  
[www.mस्कane.boj.se](http://www.mस्कane.boj.se)

**NORDÖSTRA SKÅNE**  
*Bromölla, Kristianstad, Östra Göinge*  
044-12 17 33  
[info@noskane.boj.se](mailto:info@noskane.boj.se)

**SÖDERSLÄTT**  
*Svedala, Trelleborg, Vellinge*  
0410-103 70  
[info@treleborg.boj.se](mailto:info@treleborg.boj.se)  
[www.trelleborg.boj.se](http://www.trelleborg.boj.se)

**BROTTSOFFER- OCH KVINNO-JOURN SYDÖSTRA SKÅNE**  
*Sjöbo, Skurup, Ystad*  
0411-783 77  
[info@brottsoffer-kvinnojouren.se](mailto:info@brottsoffer-kvinnojouren.se)  
[www.brottsoffer-kvinnojouren.se](http://www.brottsoffer-kvinnojouren.se)

**ÄNGELHOLM**  
*Båstad, Klippan, Åstorp, Ängelholm, Örkelljunga*  
0431-143 00  
[info@engelholm.boj.se](mailto:info@engelholm.boj.se)  
[www.engelholm.boj.se](http://www.engelholm.boj.se)

**ÖSTERLEN**  
*Simrishamn, Tomelilla*  
0417-123 12  
[info@osterlen.boj.se](mailto:info@osterlen.boj.se)  
[www.osterlen.boj.se](http://www.osterlen.boj.se)

## STOCKHOLMS LÄN

**HANINGE-NYNÄSHAMN**  
08-777 85 00  
[info@haninge.boj.se](mailto:info@haninge.boj.se)  
[www.haninge.boj.se](http://www.haninge.boj.se)

**HUDDINGE-BOTKYRKA**  
08-710 01 02  
070-772 01 02  
[info@h-b.boj.se](mailto:info@h-b.boj.se)

# Brottsofferjourerna

## NACKA-TYRESÖ-VÄRMDÖ

08-466 91 66  
boj.ntv@telia.com

## NORRORT

Järfälla, Sigtuna, Sollentuna,  
Upplands Väsby, Upplands-Bro  
08-591 272 00  
070-365 66 06  
info@norrorts.boj.se  
www.norrorts.boj.se

## NORRTÄLJE

0176-571 81  
info@norrtalje.boj.se

## SKÄRHOLMEN

08-708 95 80  
skarholmenboj@telia.com

## SPÅNGA-KISTA

08-36 44 99  
info@spanga-kista.boj.se  
www.spanga-kista.boj.se

## STOCKHOLMS

### INNERSTAD-LIDINGÖ

08-612 21 21  
info@stockholmsinnerstad-  
-lidingo.boj.se  
www.@stockholmsinnerstad-  
-lidingo.boj.se

## SYDOST

08-604 19 50  
info@farsta.boj.se  
www.farsta.boj.se

## BROTTSOFFER-, KVINNO- OCH TJEJJOUREN SÖDER- TÄLJE-SALEM-NYKVARN

08-550 147 34  
070-494 68 75  
info@sodertalje.boj.se  
www.sodertalje.boj.se

## SÖDRA ROSLAGEN

Danderyd, Täby, Vallentuna,  
Vaxholm, Österåker  
08-768 83 82  
0739-39 44 76  
info@sodraroslagen.boj.se

## VÄSTERORT

Stockholm västerort, Solna,  
Sundbyberg, Ekerö  
08-89 70 00  
info@vasterort.boj.se  
www.vasterort.boj.se

## SÖDERMANLANDS LÄN

### ESKILSTUNA

016-12 62 10  
info@eskilstuna.boj.se  
www.eskilstuna.boj.se

## KATRINEHOLM- FLEN-VINGÅKER

0150-780 17  
boj-katrineholm@telia.com  
www.katrineholm.boj.se

## STRÄNGNÄS

0152-176 00  
info@strangnas.boj.se

## ÖSTRA SÖRMLAND

Gnesta, Nyköping,  
Oxelösund, Trosa  
0155-28 62 20  
info@o-sormland.boj.se  
www.ostrasormland.boj.se

## UPPSALA LÄN

### ENKÖPING-HÅBO

0171-262 06, 070-464 78 31  
info@enkoping-habo.boj.se  
www.enkoping-habo.boj.se

### NORDUPPLAND

Tierp, Ål, Karlsby, Östhammar  
Tierp: 0293-712 20  
Östhammar: 0173-212 21  
info@norduppland.boj.se

### UPPSALA-KNIVSTA

Kommuner: Knivsta, Uppsala  
018-10 65 00  
info@ uppsala.boj.se  
www. uppsala.boj.se

## VÄRMLANDS LÄN

### VÄSTRA VÄRMLAND

Arvika, Eda, Älvdalen  
0570-104 54  
info@vvarmland.boj.se

### NORRA VÄRMLAND

Hagfors, Munkfors,  
Sunne, Torsby  
0563-514 20, 070-713 06 66  
info@n-varmland.boj.se  
www.n-varmland.boj.se

### SÖDRA VÄRMLAND

Forshaga, Grums, Hammarö,  
Karlstad, Kil, Säffle  
054-18 28 88  
info@sodravarmaland.boj.se  
www.sodravarmaland.boj.se

### ÖSTRA VÄRMLAND

Filipstad, Kristinehamn, Storfors  
0550-122 20  
info@ostravarmland.boj.se  
www.ostravarmland.boj.se

## VÄSTERBOTTENS LÄN

### DOROTEÅ

0942-100 93

## LYCKSELE

Lycksele, Storuman, Sorsele  
0730-77 73 03

## SKELLEfteÅ

Malå, Norsjö, Skellefteå  
0910-70 18 20  
boj.skelleftea@gmail.com

## UMEÅ

Bjurholm, Nordmaling,  
Robertsfors, Umeå, Vindeln,  
Vännäs, Åsele  
010-568 23 73  
info@umea.boj.se  
www.umea.boj.se

## VILHELMINA

070-204 75 53  
brottsofferjouren@  
vilhelmina.se

## VÄSTERNORRLANDS LÄN

### HÄRNÖSAND

0611-177 80  
info@harnosand.boj.se  
www.harnosand.boj.se

### KRAMFORS

0612-137 96

### SOLLEFTEÅ

0620-170 07  
info@solleftea.boj.se  
www.solleftea.boj.se

### SUNDSVALL-MEDELPA

Sundsvall, Timrå, Ånge  
060-19 22 77  
info@sundsvall.boj.se  
www.sundsvall.boj.se

### ÖRNSKÖLDSVIK

0200-21 20 19  
info@ornskoldsvik.boj.se  
www.ornskoldsvik.boj.se

## VÄSTMANLANDS LÄN

### HALLSTAHAMMAR- SURAHAMMAR

0220-173 37  
info@hallstahammar.boj.se  
www.hallstahammar.boj.se

### VÄSTRA MÄLARDALEN

Arboga, Kungsör, Köping  
0221-200 91  
info@vmalardalen.boj.se  
www.vmalardalen.boj.se

### SALA-HEBY

0224-864 40  
info@sala-heby.boj.se  
www.sala-heby.boj.se

## VÄSTERÅS

Fagersta, Norberg,  
Skinskatteberg, Västerås  
021-41 32 60  
info@vasteras.boj.se  
www.vasteras.boj.se  
Stödcentrum för Unga  
Västerås: 010-567 63 25  
stodcentrum@vasteras.  
boj.se

## VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

### ALE

0303-33 06 44  
info@ale.boj.se

### ALINGSÅS-LERUM- VÄRGÅRDA-HERRLJUNGA

0322-63 97 97  
info@alingsas.boj.se

### BORÅS

Bollebygd, Borås, Mark, Sven-  
ljunga, Tranemo, Ulricehamn  
033-10 11 05  
info@boras-sjuharad.boj.se

### KUNGÄLV

Kungälv, Orust, Tjörn,  
Stenungsund  
0303-177 09  
info@kungalv.boj.se  
www.kungalv.boj.se

### MÖLNDAL-HÄRRYDA

Mölndal, Härryda, Göteborg,  
Partille  
031-27 02 21  
0708-27 02 08  
info@moldal-harryda.boj.se

### STRÖMSTAD

0703-31 81 89  
info@stromstad.boj.se  
www.stromstad.boj.se

### TROLLHÄTTAN-LILLA EDET

0520-805 14  
070-232 02 54  
Vittnesstöd: 073-905 50 85  
info@trollhattan.boj.se  
www.trollhattan.boj.se

### UDDEVALLA-MUNKEDAL- LYSEKIL-SOTENÄS

0522-151 31  
Vittnesstöd: 070-240 39 65

### VÄNERSBORG-DALSÅN

Bengtstorp, Dals-Ed, Färgelanda,  
Mellerud, Vänersborg, Åmål  
0521-147 17  
0709-84 55 64  
info@vanersborg.boj.se

## VÄSTRA SKARABORG

Essunga, Grästorps, Götene,  
Lidköping, Skara, Vara  
0510-235 88  
boj.vskaraborg@telia.com

## ÖSTRA SKARABORG

Falköping, Gullspång, Hjo, Karls-  
borg, Mariestad, Skövde, Tibro,  
Tidaholm, Töreboda  
0500-48 75 43  
info@ostraskaraborg.boj.se  
www.ostraskaraborg.boj.se

## ÖREBRO LÄN

### SYDNÄRKE

Askersund, Hallsberg,  
Kumla, Laxå  
0582-154 24, 070-535 91 44  
info@sydnarke.boj.se

### BERGSLAGEN

Degerfors, Hällefors, Karlskoga,  
Lindesberg, Ljusnärberg, Nora  
0586-576 49  
info@bergslagen.boj.se  
www.bergslagen.boj.se

### ÖREBRO-LEKEBERG

019-12 14 44  
info@orebro-lekeberg.boj.se  
www.orebro.boj.se

## ÖSTERGÖTLANDS LÄN

### LINKÖPING

Kinda, Linköping, Ydre,  
Åtvidaberg  
013-10 44 00  
boj-linkoping@telia.com  
www.boj-linkoping.se

### MOTALA-VADSTENA

0141-23 44 94  
bojmo@telia.com

### SYDVÄSTRA ÖSTERGÖTLAND

Boxholm, Mjölby, Ödeshög  
0142-880 88  
info@sv-ostergotland.boj.se

### ÖSTRA ÖSTERGÖTLAND

Finspång, Norrköping,  
Söderköping, Valdemarsvik  
011-10 28 89  
boj.norrkoping@telia.com  
www.bojost.se